

σωστός

σωστός, -ή, -ό, επίθ. [<μτγν. σωστός (= σώος) <σώζω], σωστός. **1.** που είναι χωρίς ατέλειες, που είναι ορθός, δίκαιος, που συμπεριφέρεται ή ενεργεί σύμφωνα με τη λογική ή την ηθική: «σωστός άνθρωπος». (Λαϊκό τραγούδι: τσακίστηκα στα δυο σαν το κλωνάρι, από ανθρώπους που τους νόμιζα **σωστούς**. Κι όσο κι αν ψάξω, δε θα βρω ούτε αχνάρι απ' εκείνους τους λεβέντες τους παλιούς). **2α.** το ουδ. ως ουσ. **το σωστό**, η ορθή, η δίκαιη πράξη, αυτό που ενδείκνυται να γίνει: «όλοι λατρεύουν το σωστό, αλλά ποιοι το πράττουν;». (Τραγούδι: κράτα το στόμα σου κλειστό κράτα για σένα **το σωστό** κι άσε με μένα τον τρελό κατά πώς θέλω να γλεντώ το χάλι μου, κύριε Μιχάλη). **β.** ο ορθός, ο δίκαιος λόγος: «μπορεί να εκφέρεται όλοι τη γνώμη σας αλλά το σωστό το είπε ο τάδε». Επίρρ. **σωστά, α.** ορθά, δίκαια: «μίλησε σωστά». **β.** σε ερωτηματικό τύπο **σωστά**; ερώτηση που επαναλαμβάνει κάθε τόσο ο ομιλητής, κάθε φορά που ολοκληρώνει ένα νόημα ζητώντας από το συνομιλητή του επιβεβαίωση της ορθότητας των λόγων του. Όταν μετά από μικρή παύση ο ομιλητής βλέπει ότι ο συνομιλητής του δεν εκφέρει γνώμη, τότε κρίνει ο ίδιος πως ήταν ορθά τα όσα είπε επαναλαμβάνοντας καταφατικά το σωστά: «απ' τη στιγμή που δεν ήταν κανένας άλλος μέσα στο μαγαζί, τα λεφτά απ' το ταμείο τα πήρε ο τάδε, που ήταν μονάχος, σωστά; -... -Σωστά». Στην περίπτωση που ο συνομιλητής επιδοκιμάζει τα λεγόμενα του ομιλητή με το σωστά τότε, ο ομιλητής, επιτείνει πολλές φορές την ορθότητα των λόγων του με το *εμ σωστά βέβαια(!)*: «απ' τη στιγμή που δεν ήταν κανένας άλλος μέσα στο μαγαζί, τα λεφτά απ' το ταμείο τα πήρε ο τάδε, που ήταν μονάχος, σωστά; - Σωστά. -Εμ σωστά βέβαια!». (Ακολουθούν 29 φρ.)·

- *βαδίζω σωστά, α.* συμπεριφέρομαι ορθά, δίκαια: «όλοι τον εκτιμούν μέσα στη γειτονιά, γιατί πάντα βαδίζει σωστά». (Λαϊκό τραγούδι: δε σε ρωτώ ποια ήσουν, μα σε ρωτώ ποια θα 'σαι, δείξε λοιπόν διαγωγή και αν **σωστά βαδίσεις**, μαζί μου πια θα ζήσεις). **β.** ενεργώ με σαφή προσανατολισμό, γνωρίζω τι θέλω, τι επιδιώκω: «πρόκοψε στη ζωή του, γιατί απ' την αρχή βάδισε σωστά». **γ.** κατευθύνομαι προς τη σωστή διεύθυνση, κατεύθυνση: «βαδίζω σωστά για να βγω στο Λευκό Πύργο;»·

- *βρίσκεται σε σωστό δρόμο ή βρίσκεται στο σωστό δρόμο*, βλ. λ. [δρόμος](#)·

- *γίνομαι άνθρωπος σωστός*, βλ. λ. [άνθρωπος](#)·

- *δεν είναι με τα σωστά του ή δεν είναι στα σωστά του*, δε συμπεριφέρεται σωστά, λογικά, έχει διανοητικά προβλήματα και, κατ' επέκταση, παραφρόνησε, τρελάθηκε: «μην του εναντιώνεσαι, γιατί δεν είναι με τα σωστά του και δεν ξέρεις πώς θ' αντιδράσει || δεν είναι με τα σωστά του, αν νομίζει πως μπορεί να στήσει τόση μεγάλη επιχείρηση με τόσα λίγα λεφτά». Συνών. *δεν είναι στα γνωστικά του / δεν είναι στα καλά του / δεν είναι στα λογικά του / δεν είναι στα μυαλά του / δεν είναι στα συγκαλά του*·

- *δεν το λες με τα σωστά σου*, δε μιλάς σοβαρά, δεν πιστεύεις αυτό που λες: «εγώ θα τον κλείσω φυλακή κι ας είναι αδερφός μου. -Δεν το λες με τα σωστά σου». Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το *βέβαια*·

- *είμαι σε σωστό δρόμο ή είμαι στο σωστό δρόμο*, βλ. λ. [δρόμος](#)·

- *είναι σωστός μπελάς*, βλ. λ. [μπελάς](#)·

- *είναι σωστός σε όλα του*, έχει γενικά άμεμπτη συμπεριφορά: «δεν μπορείς να του βρεις κανένα ψεγάδι αυτού του ανθρώπου, γιατί είναι σωστός σε όλα του»·

- *είσαι με τα σωστά σου*; έκφραση απορίας ή δυσaráσκειας σε άτομο που παραλογίζεται: «είσαι με τα σωστά σου, που θέλεις να πας στην Αθήνα με τα πόδια;». Συνών. *είσαι με τα καλά σου(;)·*

- *έλα στα σωστά σου*, προτρεπτική ή παρακλητική έκφραση σε κάποιον να συμπεριφερθεί σωστά, λογικά, να λογικευτεί: «έλα στα σωστά σου που θέλεις να τα βάλεις μ' αυτόν το γίγαντα». Συνών. *έλα στα γνωστικά σου / έλα στα καλά σου / έλα στα λογικά σου / έλα στα μυαλά σου / έλα στα συγκαλά σου / έλα στη ρότα σου*·

- *ένα σωρό φορές*, βλ. λ. [φορά](#)·

- θέλει και τα πρόβατα σωστά και το λύκο χορτάτο, βλ. λ. [πρόβατο](#).
- θέλει και την πίτα σωστή και το σκύλο χορτάτο, βλ. λ. [πίτα](#).
- και η πίτα σωστή και ο σκύλος χορτάτος, βλ. λ. [πίτα](#).
- και τα πρόβατα σωστά και ο λύκος χορτάτος, βλ. λ. [πρόβατο](#).
- κάνω το σωστό, ενεργώ ορθά, δίκαια: «εγώ θα κάνω το σωστό και σεις κάν' τε ό,τι νομίζετε».
- λέω το σωστό, μιλώ ορθά, δίκαια: «κάθε φορά που έχουμε διαφορές, μας τις λύνει ο τάδε, που πάντα λέει το σωστό».
- με τα σωστά σου; βλ. φρ. είσαι με τα σωστά σου(;)·
- μετρώ σωστά, υπολογίζω κάτι με περίσκεψη: «αν δε μετρήσω σωστά τη δουλειά, δεν την ξεκινάω». (Λαϊκό τραγούδι: *τι να φταίει, τι να φταίει που δεν πήγαμε μπροστά, **δε μετρήσαμε το κύμα και τον άνεμο σωστά***).
- μιλάς με τα σωστά σου; μιλάς σοβαρά; σοβαρολογείς(;)· «θέλω μέχρι αύριο να μου δώσεις ένα εκατομμύριο. - Μιλάς με τα σωστά σου;»·
- μου φάνηκε σωστός αιώνας, βλ. λ. [αιώνας](#).
- μπήκε σε σωστό δρόμο ή μπήκε στο σωστό δρόμο, βλ. λ. [δρόμος](#).
- πάει σωστά; έχει σώας τας φρένας του; πάει καλά στα μυαλά του(;) «πάει σωστά ο φίλος σου ή μήπως του λείπουν;»· βλ. και φρ. *πας σωστά(;)·*
- *πας σωστά*; έκφραση με την οποία θέλουμε να σιγουρέψουμε την ακρίβεια της ώρας που μας λέει κάποιος που τον ρωτήσαμε *τι ώρα είναι ή τι ώρα έχεις*: «με συγχωρείς, τι ώρα έχεις; -Πέντε. -Πας σωστά;». Συνών. *πας καλά(β)·*
- περπατώ σωστά, βλ. συνηθέστ. *βαδίζω σωστά*.
- σωστή δουλειά ή σωστές δουλειές, βλ. λ. δουλειά.
- σωστό παλικάρι, βλ. λ. παλικάρι
- τα 'χει σωστά, έχει πνευματική ισορροπία, πνευματική διαύγεια: «εσύ μπορεί να τον θεωρείς ανόητο, αλλά τα 'χει σωστά ο άνθρωπος».
- το σωστό να λέγεται, ο ορθός λόγος ή η δίκαιη πράξη πρέπει να ομολογείται, όταν αφορά τη θετική στάση κάποιου: «ο άνθρωπος έχει δίκιο, το σωστό σωστό». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το α· βλ. και φρ. *το καλό να λέγεται*, λ. καλός κ. *το ωραίο να λέγεται*, λ. [ωραίος](#).
- το σωστό σωστό, βλ. φρ. *το σωστό να λέγεται*.